

PROGRAMM

des

kais. kön. Obergymnasiums

zu

Rudolfswert (Novomesto)

veröffentlicht

am Schlusse des Schuljahres 1869.

Inhalt:

- A. Vvod v Sokratovo Apologijo, von Professor *P. Ladislaus Hrovat*.
B. Schulnachrichten, vom prov. Director *P. Ignaz Staudacher*.

Laibach 1869.

Druck von Ign. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg.

Verlag des k. k. Gymnasiums.

Vvod v Sokratovo Apologijo.

Sokrat je bil velikanska prikazen v človeškem življenji, pa tudi njegova osoda posebna. Učenec Platon mu je postavil spomenek v spisu, zvanem „Apologija.“ Ta spis je zelo važen; nekaj, ker je tukaj sklep prvi dōbi Platonove filozofije in temelj za njegovo poslopje; nekaj, ker je to posnetek Sokratovega modrovanja. Da spoznamo važnost njegovega modrovanja in pa vzroke njegove osode, moramo seči malo nazaj v tedajšine državne razmere in društveno (socialno) življenje Atenjanov za vvod v Apologijo.

Ta razprava je kot vvod namenjena najpervo slovenskim dijakom, ker ni mogoče vselaj vsega razkladati; pa utegne še komu drugemu prav priti. — *Tolle, lege!*

Ob času Sokrata so bile zadeve gerškega naroda in atenske države v žalostnem stanu. Kar je bil Thrasybul razpodil tistih 30 samosilnikov (tiranov), vernila se je res svoboda in vpeljali so zopet ljudovlado (demokracijo), toda ž njo se ni vernila stara verlost in pravost, tudi ne ljudsko blagostanje, kajti z morsko oblastjo vred so zgubili Atenjani mnogo posestva po otokih. V narodnih zborih je obvladala popačena derhal; verli, previdni in značajni možje pa so se umaknili, ter odpovedali vdeležvanja pri vladanji. Narod so vodili sebični demagogi in sikofanti, njega hujskali stranke na stranke, izmed vseh starih kreposti je ostalo Atenjanom le še veselje do pravdarij. Staro narodno življenje, stara pravnost ste bile spodjedeni po sofistih že sem od peloponeziške vojske, mladež pa pokvar-

jena sofistiskih naukov. (*Fiedler, Gesch. Griech. 538*). — Videti, da se stare razmere ne morejo vzdržati, čuté, da na staro zidati ne gre, poderala je ena stranka vse kar je bilo starega tje v dan, pa se ni brigala za to, kaj bodo stavili na mesti starega — in to so bili v prvi vrsti sofisti. Drugi bi se bili radi držali njim priljubljenih starin in podedvanih naprav, ter so skušali ovirati razpad po vsakem načinu, popravljali so le posamezne napake, kedar so videli, da že ni drugače mogoče. Le malo je bilo takih, ki bi imeli razum, previdnost in zmožnost, da sestavijo iz trohlih razvalin novo podlago za boljšo prihodnost, v stalno obrambo prihodnim nevarnostim. Eden takih mož, in sicer naj pomenljivi, bil je Sokrat. On je sprevidel, da starega popravljati ni mogoče, da pa se tudi podirati ne sme, dokler ni zastavljen temelj novi nerazrušljivi stavbi, ter se krepko vpiral brezumnemu razruševanju zlobnih sofistov. Sokrat si vzeme za poklic svojega življenja nalogo, da uči in izobražuje svoj narod, on je spoznal in oznanoval, da stare razmere se ne morejo za dolgo vzdržati, da se morajo z boljšimi namestiti, da mora v državi in npravnosti marsikaj drugače biti, da se morajo škodljive vraže iz bogočastja iztrebiti, zastarane napake iz države odpraviti, da se morajo ljudje v npravnosti skozi in skozi spremeniti, češ, kedar bodo ljudje dobri, bode tudi država srečna. Tako je jel Sokrat zidati na novem. S tem pa je prišel v razpor z narodnim mnenjem, z državnimi postavami, in sicer v političkem — npravnem — in bogočastnem oziru, zlasti pa s sofisti, ker je ravno nasprotno učil od unih. On je zahteval spremembe v mišljenji in delovanji — kar je človeku naj neugodniše. (*Kock, Aristoph. Nefelai.*)

I. Sofisti so bili ljudje, ki so si vzeli modrovanje za poslo, in so obetali modrega storiti vsacega, kdor jim plača. Ime sofist (*σοφιστής*) pomeni modrijana sploh, in prvotno nima nič slabega na sebi, zaničljivi pomen je nastopil pozneje, ko so oni toliko kvara učinili. Sofistov glavna namera je bila, ne da bi dokazali resnico, marveč da resnice ni. Protagora iz Abdere (ob Periklejevi dōbi) je zastavil kvas znamenitega izreka: *ἄνθρωπος πάντων μέτρον* — človek je mera vsemu, to je, vse spoznanje in vednost je subjektivno, ima veljavo le za posameznega človeka; kar se človeku vidi pravo, to je pravo; kar se mu vidi dobro, to je dobro; kar pa slabo, to je slabo. Njih glavni

princip je bila osebna svojevolja (*subjective Willkür*) v spoznavanju in v pravosti, in se da izraziti tako: Vsacemu je resnično, kar se njemu resnično zdi; za vsacega je pravo in dobro, kar je njemu koristno. Po tem uku utegnejo razne misli o isti stvari resnične pa ob enem tudi krive biti. Ljudje te baže so znali govoriti v dolgih, okinčanih, umetnih govorih o vsaki stvari pro in contra. Skušali so z oslepljivo zgovornostijo dokazati, da vse mnenje in mišljenje je goljufivno in dozdevno; da vsi pojemi od pravice in krivice, od dobrega in slabega nimajo nikakoršne stalne podlage; da pravost je domišljena reč. Oni so dobro reč izkazali za slabo, in slabo za dobro, kakor človeku bolj ugodi; šege, postave, pravost, bogočastje, vse to ima le toliko veljave, kolikor posamezen človek priznava. Tako so poderli vse meje, škodovali vedam, in moralnost spodkopali. Učili so, da bogočastje in pravica je izmišljena reč vladarjev in postavodajcev, da bi ljudi lože krotili in vladali. Sofisti so učili mladež zgovornosti in so res jezik in prozo lepo olikali, toda napravili so velike zmešnjave med mladino, in po njih med ljudom. Kajti taki mladenči so imeli za vsako sleparijo in hudobijo kak izgovor, za vsako pravo in dobro kak porugljiv dvom. Nasledek je bil, da se je vgnezdila sebičnost, razuzdanost, zaničevanje bogočastja, hinavstvo, z eno besedo, podkopana je bila pravost in postavnost, kar je bilo za državo in narod hudo zlo in nesreča. (*Ottfr. Müller, Lit. II. 32; Heffter, Relig. d. Griech. p. 77.*)

Tem sofistčnim rovarijam se je Sokrat vstavljajal z vso močjo. Kakor so sofisti pokvarili mladež, tako se je lotil Sokrat mladine ter skušal pri njej napraviti novo podlagò državi. K razločku s prejšnjimi filozofi, ki so premišljevali o vnanjih stvareh, na zemlji in na nebu, ki so bili v širjem pomenu samo naravoslovci, vzel je Sokrat za predmet svojemu modrovanju človeka samega, — um in serce. Začetek prave modrosti mu je spoznavanje samega sebe, znanje večnih, naravnih, nepremeljivih postav. Resnično je, ne kar se človeku na videz resnično zdi, ampak kar je samo na sebi resnično. Prava vednost obstoji v spoznanji pojmov. Njegov princip je: Zavest pridobljena s premišljevanjem, posneta iz objektivno resničnih pojmov. Pravost obstoji v spoznavanju pravnih postav in ravnati se po njih; krepost je le ena, kdor je ne pozna, ne more biti kreposten; kreposten je samo vedejoči, modri. Naklon

pri delovanji ne sme biti prosta svojevolja, ampak nezapisana postava (*δόγματα ἄγραφα*), toraj mora človek preiskovati kaj je pravo, kaj ne. Človeka srečnost obstoji ne v kratkem, spremnljivem veselju (*ἡδονή*) in vživanji dobrot, ampak v zavesti, da pravo in dobro ravna. Vir prave sreče je, kar je samo na sebi (absolutno) dobro — *καλὸν καὶ αἰσθητόν*. Kdor to ima, nemore biti nesrečen. (*Zeller, philos. Griech. II. §. 15. Kock.*)

Tako je Sokrat preiskoval in učil svoje učence, naj premišljujejo, kaj je pravo, kaj ne; kaj pravično kaj krivično; kaj resnično, kaj krivo; kar je pravo, to je nravno in pa dobro. On je filozofijo prerodil in pokazal pravo pot. Pri tem pa je prišel v razpor s sofisti in mladino po njih pokvarjeno, in v zamero pri drugih ljudeh, kateri ga niso umeli in šteli med sofiste, in zadel često z državnimi postavami.

II. Da Sokrat ni bil zadovoljen s takratno demokracijo, priča nam njegov namen in značaj. Demokratje so ga sovražili, čes, da je njegov nauk državi nevaren, da uči mladenče prezirati in zaničevati državne naprave; očitati so mu, da so njegovi učenci državi škodljivi, kakor Kritia, eden naj hujših tiranov, in Alkibiad, ki je kot demagog učinil veliko zlega; (toda tega niso pomislili, ako odgoja nedoseže namena, da tega ni učitelj kriv). Komaj so bili vpeljali zopet demokracijo, toraj so tem bolj odbijali vse napade. In res sta med njegovimi tožniki dva naj važniša vtemeljitelja njena, Anyt in Melit. Sokrata so imeli za reakcionarja. — Dalje je bil njegov princip v nasprotji z ljudskim duhom in mnenjem; imeli so ga za sofista, to pa so vedeli, da so ravno sofistiški uki državo spravili v prepad. Kajti iz sofistiške šole so izhajali naj huji oligarhi in demagogi. Sovraštvo do njega je bilo občno in uterjeno, čes, da spodkopuje národno nrvnost in šege. On jim je npravno-politični nasprotnik.

Po starogerških zapopadkih in mislih je država prvotni predmet nrvnega delovanja; osebne kreposti, ki bi veljala le za posameznega, take ni. Kdor dela za državo, spolnuje postave brez presojevanja, ta ima pravo nrvnost in krepost; kdor odtegne svoje moči državi, on je slab državljan, nima kreposti. Sokrat pa je zahteval, naj prvo naj vsak za-se skrbi, da bode kolikor moč dober in moder, in ako se je zboljšal, naj se peča z državo, kedar bodo vsi dobri, bode država in socialno življenje boljše.

(*Xen. Mem. III. 6; IV. 2. Plat. Symp. 216, A.*) On sam je spoznal za svoj poklic to, da uči in izobražuje posamezne ljudi, ter tako dela posrednje za državo, državnim opravilom pa se je odpovedal; deloma tudi zato, ker je vedel, da pri taki derhali nič ne opravi. (*Apol. 31. C.*) — Gerkom je država absolutna avtoriteta nad nrvnostijo, tako da naj viša razsodba njej pripada. Tudi Sokrat priznava, da zapopadek vseh dolžnosti je, postavam pokoren biti; toda o nrvni zavednosti država nima soditi, rekel je namreč, da more Bogu (to je, svojemu notranjemu poklicu) bolj pokoren biti, nego Atenjanom, naj mu še tako prepovedujejo. (*Mem. IV. 4, 6; Apol. 29. D.*) Iz te razmere osebe do države so zahtevali, človek se mora postavam nepogojno ukloniti niti jih napadati, niti grajati. Sokrat pa je nepristojnost in slaboto takratne demokracije naravnost karal. In kakor prava krepkost obstoji le v vednosti (modrosti), tako so pravi vladarji le modri. (*Mem. III. 9.*) Takrat pa so se najbolj šopirili rokodelci, kupci in postopači, zatoraj je svetoval prijatlom, ne pečati se z državnimi opravili. Takratna demokracija mu je bila razaljenje samostojnega naroda. Sodnikom je naravnost povedal, komur je za pravico mar, naj bolje stori, da se državnih posel zderži, ker bi moral propasti strastnosti, predno bi kaj opravil. (*Apol. 31. E.*) In Sokrat je imel prav, tem manj pa država njega tožiti. Zakaj tista država, ki je bila čez pol stoletja sofistčnih naukov spodjedena; ki je od Perikleja sem mesti krepkih, za občni blagor vnetih mož, postavljala na čelo demagoge in oligarhe, kateri so bili v vsem razdvojeni le v sebičnosti ne; tisti narod, ki nima zauma za nrvnost, ki je postavil na mesto prave nrvnosti in bogoslužnosti samovlastno osebno voljo; tista na subjektivno svobodo in omiko zidana država nima pravice tožiti modrijana, ki je izrekel svoj postavam nasprotni princip; ki se je trudil, da postavi zopet stebre nrvnosti (moralnosti) poderte po sofistih — z eno besedo on zasluži bolj zahvalo od naroda nego kazen. — Res, Sokrat se je pregrešil zoper narodni duh, toda ta je bil pokvarjen, ni bil več stari gerški duh, ni imel stare narodne moralnosti; Sokratov princip je bil nasproten popačenemu mišljenju. Gnjan svojega notranjega poklica je zapustil Sokrat tal tedajšne gerške zavesti in premaknil meje nacionalnega življenja, ali to ni krivda njegova, marveč njegovega naroda in tiste dobe. Toraj če so kaznovali Atenjani krivdo celega

naroda in celega veka na eni osebi, obsodili so sami sebe, verh tega pa še storili grozno krivico. (*Zeller, § 16. Steinhart. Einl. II.*)

III. Sokrat je bil v nasprotji z ljudstvom tudi v oziru bogočastja. V primeri s tedajšnjim spačenim, zgolj vnanjim, enostranskim, učasi pohujšljivim in hinavskim bogočastjem, da so le Ateni prav pridno darovali: kaže se Sokrat brunnega in bogoslužnega moža v pravem pomenu. Njemu je bogočastje ne v vnanjem darovanji posameznim bogovom, marveč v tem, da človek žrtvuje svoje delovanje na blagor ljudem; da skerbi za svojo in drugih ljudi dušo, za modrost in krepost, le zavestno in pravično življenje če tudi v lastno škodo, to mu je pravo življenje; njegovo življenje mu je bilo poslanstvo Boga do Atenjanov. In iz tega ozira je tudi deloval. On ni dvomil o bitju bogov, kakor Protagora, ki je rekel: O bogovih nevem, če so ali jih ni; marveč solnce, mesec, Apolonov orakel so mu bile božje stvari in znamenja da je Bog, kateri naznanja po teh stvareh svoje bitje. Med tem ko so imeli ljudje posebne bogove za vsako stvar, vsako čednost, pa tudi za vsako hudobijo, ter jih častili na razne načine, bil je on za-se prepričan, da je eno božanstvo. Kedar govori Sokrat v svojem smislu, govori le o ednem božanstvu, v enojnem številu, (*θεός, θεῖον* — (*numen divinum*); če govori v množnem številu (*θεοί*) akomodira se z ljudskim mnenjem, ker drugi bogovi se mu izrazi jednega boga. Prišel toraj je v raspór z ljudsko vero, ker se je sklicoval na enega boga, učil da neka viša previdnost obvlada vse, ker je napeljeval učence, naj premišlujejo in prevdarjajo vse, kar počno in delajo; zato so rekli staroverni Atenjani, da kvari mladino. (*Steinhart, II. 239. 243. Heffter, 78.*)

Največo nezgodo mu je napravilo to, da on omenja tolikrat svojega „*daimonia*“. Imel je namreč Sokrat že od otročjih let sem neki notranji glas, ki ga je vselaj svaril, kedar je imel storiti kaj slabega, ali kar bi utegnilo imeti nesrečni izid in slabe nasledke. (*Apol. 31. D.*) Priganjal ga nikdar ni, le odvrčal ga je, svojim učencem pa je tudi prerokoval nesrečni izid kakega početja. (*Mem. I. 1; V. 3; IV. 8. Apol. 40 A.*) Sokrat je učil, človek sam mora spoznati, kaj je prav, kaj ne, ter tako delati; le izid so si bogovi prideržali, tega človek ne ve. Neumno je toraj, prašati bogove o tem, kar spoznati so dali človeku. (*Mem. I. 1.*)

Tedaj le o izidu početja je treba prašati orakel, — Sokratu pa je vse to naznanjeval „daimonion.“

Ker Sokrat govori večkrat o svojem „daimoniju,“ lahko nam je misliti, da so ga po svoji pravici tožili, češ, on vpeljuje nove bogove — *ἕτεραὶ ζωαὶ δαιμόνια* (*Apol.*) ter prezira in zametuje državne bogove, kajti umeli ga niso. In če stavlja vsaj za sebe svoj notranji glas mesti občnega orakla, ter s tem izrekel, da njemu za osebo orakla ni treba; kaj čuda, če so mislili, da Sokrat prezira državne orakle! In dalje, ker je bil orakel ne samo bogočastni, ampak tudi državni ustav, kako lahko bi drugi, njega posnemaje, postavili svoj lastni razum (osebno svojevoljo) mesti javnega orakla, ter tako zaverгли staro-podedvano bogočastje. — Po tem takem je bil Sokratov nauk po smisli Atenjanov tudi v bogočastnem oziru nevaren. (*Zeller, pag. 100.*)

Nota. — Tu se nam vriva važno vprašanje; kaj pa je to: Sokratov daimonion? Iz Ksenofontovih in Platonovih spisov se to diplomatično ne dá dokazati, kajti ondi se nahajajo za eni in isti pomen razni izrazi, kot: *δαιμόνιον*, *θεῖον* (božanstvo — *numen*) *φωνή* (glas) *σημείον* (znamenje), *εὐθρία* (navadnje), *μαρτυρίη* (vedeževanje). Vse to pa so le izrazi za eni in isti pomen. Lastnih misli o tej reči nju nobeden ni sporočil.

Učeni so o tej stvari mnogo ogibali, razni razno razkladali. — 1. Nekteri (kot Meiners) terdijo, da je to Sokratov poklic k modrovanju. — Toda kjer govori Sokrat od svojega poklica namodrovanje, zove vzrok naravnost *θεός*; (bog) in temu mora biti bolj pokoren nego Atenjanom, le-ta ga toraj priganja (*Apol. 25. B. 29. D*); daimonion pa nikdar ne priganja, ampak samo zadržava od posameznih djanj, kjer bi se utegnil pregrešiti. (*Apol. 31. C. Rep. 496 B.*) Daimonion mu je tedaj le posebno, enostransko, branivno znamenje in izraz vesolnega božanstva. — 2. Nekteri (kot: Stapfer, Brandis, Röttscher, Marbach) so rekli, da to je glas vesti. — Toda vest sodi le v dobroti in zlobnosti djanja; Sokrat pa sam uči, da mora človek vedeti, kaj je dobro, kaj slabo, kaj pravo, kaj ne; z vsem tem nima Sokratov „daimonion“ nič opraviti, niti v oziru na doveršene, niti v oziru na prihodnje djanja, ampak on mu naznanja le izid in nasledke, in zastran tega zavrača Sokrat na orakel, za-se pa mu je daimonion dovelj. — 3. Zeller (*pag. 32.*) pravi, da je to neki čut za koristje ali

nekoristje dotičnega djanja, in ta čut bi se bil razvil po daljem in mnogem opazovanji sveta in pa človeškega življenja, ta čut, posnet iz skušnje, po Sokratovem razumu svetuje mu kot notranji glas, kaj mora opustiti, česa se varovati; ta glas pa bi imel Sokrat za neposrednje razodenje božje, ker so mu bili psihologični vzroki neznani. — Tu je Zeller pravo zadel, če veli, da ima Sokrat ta glas za neposrednje razodenje božje; ali to nima pravo, ki meni da si je Sokrat pridobil ta čut po modrem opazovanji sveta in človeškega življenja, zakaj Sokrat sam nam je povedal (*Apol. 31. D.*), da ima ta čut že iz otroških let sem, kjer razum še nima tolike moči, niti je opazovanje tako stalno, da bi si človek delal pravila za sebe in za druge. In pa, smemo prašati, če je že tako strogo opazoval, zakaj pa je le na eno stran? zakaj ne na drugo — kaj utegne koristiti? — 4) Hegel (*Rechtsphilos. 279.*) pravi: „*Im Dämon des Sokrates können wir den Anfang sehen, dass der sich vorher nur jenseits seiner selbst ver-setzende Wille* (Hegelnov — **ich**) *sich in sich verlegte, und sich innerhalb seiner erkannte.*“ — To je pa panteistična bedarija (*ἁλιμαγία*). Bolj pameten je drug stavek Hegelnov: „*Der Genius* (daimonion) *des Sokrates ist nicht Sokrates selbst, sondern ein Orakel — ein Wissen, das mit einer Bewusstlosigkeit verbunden ist.*“ Te besede Hegelnove nas peljejo na pravo pot, čeravno menda jih je nevedoma izrekel, kakor marsikaj Sokrat.

Menim namreč, da ne bomo napak sodili, ako rečemo, da je Sokrat čutil v sebi neko božje razodenje, ter vsled tega deloval, čeravno si ni bil tega do kraja zavest. Saj je obče znano, da se je glasil že davno pred tudi pri paganskih narodih božji Logos, ter pripravljaj svet na prihod spasilca. Eden takih mož bil je gotovo Sokrat; pravičen, nevstrašljiv domoljub, moder, kolikor premore človeški razum sam ob sebi, kaže se v njem Logos stalno na eno plat, da ga odvrče od tega, kar bi utegnil nevedoma zlobno storiti.

Po tem kratkem ovinku idemo na našo pot nazaj. —

Tako je Sokrat učil Atenjane resnic, kojih dovezemati niso bili zmožni niti prenašati jih. Značaj njegovega nauka je bil nasproten državnim, npravnim in bogočastnim razmeram; zato so ga tožili, da kvari mladino, da državne bogove zametuje. Toda to je bilo le na videz, pravi razlog pa je bilo, ker so menili, da

spodkopuje narodne šege in naprave, narodno pravost in postavnost. Iz ozira protidemokratskega značaja njegovega nauka je ta tožba opravičena, ali obsoja sama na sebi je krivična, ker so s tem resnico obsodili; ker država ni stala na pravici. Sokrat je padel kot žrtev demokratske reakcije.

IV. Silno je razserdil Platona, mladega učenca, ta dogodek, da so Sokrata na smert obsodili. Njemu se je videlo jedno, obsoditi Sokrata in pa obsoditi resnico in krepost. Kakor že pred ni bil zastopljen s tedajšnjimi političnimi in pravnimi razmerami, to pa ga je še bolj naklonilo, da je vse svoje dušne moči obrnil na modrovanje, ter javnemu delovanju se čisto odpovedal. — V spoznanji, da vlada svet viša previdnost (večne ideje) po nespremenljivih zakonih, da vravnava ona človeško življenje po razumnih in stalnih namenih; v prepričanji, da se kaže njih bitje, moč in vredovanje po vedni spremembi prizorov, — v tem je našel zadovoljnost in dušno veselje, kakoršnega mu vsakdanje življenje dati ni moglo. Vse svoje preiskovanje in znanje pa je nanašal na vzor prave modrosti — na svojega učitelja Sokrata.

Naj bolj pa ga je jadilo to, da Sokratovi nasprotniki še po njegovi smerti niso omolknili, marveč obrekli ga in terdili, da Sokrata je pogubilo njegovo mračno in zapeljivo modrovanje, da je zaničeval zgornost, ki edina more človeka izobražiti, njemu koristiti, ter ga povzdigniti na višo stopnjo v državi, da modrovanje se pristje le mladim ljudem, ne pa starcu. (*Plat. Gorg. 484 C.*)

V obrambo Sokrata je spisal Platon kmali po njegovi smerti prekrasni zagovor, imenovan „Apologija.“ V tej Apologiji je v kratkem posnel vse važne in bistvene načela Sokratovega nauka iz celega življenja, naslikal vzor pravega modrijana in živi izgled resnične kreposti, da ga opraviči sumnjenja pred tedajšnjim svetom in pokaže pomembo njegovega delovanja za celo prihodnost. — Glavni namen Apologiji je, naj bi Atenjani sprevideli, kakošnega moža so obsodili; on ki je vzor modrosti in kreposti, pravičen, bogoslužen; ki je žertoval celo življenje na to, da navaja svoj narod k pravici, zmernosti, kreposti sploh; ki jih odvraca od krivice, zlobnosti, nevednosti; on ki je nevstrašen zagovornik svojega principa zavede se resnice; ki se tudi umreti ne boji, samo da obvelja resnica; on ki je pripravljen vstaviti se celemu narodu, ako bi hoteli ravnati zoper pravico; on ki je z eno besedo vzor modrosti,

bogoslužnosti in — mučenik za resnico. Sokrat se loči iz sveta, ne grozé se nikomur, tudi sovražnikom ne, dobro vedé, da dobrega človeka nemore zadeti nobena nesreča. — Dalje je namen Apologiji ta, da pokaže, kakošna mora biti prava zgovernost modrijanova k razločku od tedajšne šopirne retorike, ki meri zgolj na praktične namene, ki bije samo na čutje ter se poslužuje vsakterih pomočkov, skuša omečiti srca sodnikov s tem, da predstavlja nesrečne sorodnike, otroke, žene zatoženca, in tako moti sodnikom pravi pregled, jih napeljuje na krivično razsodbo, da prelomijo prisego. Prava zgovernost se mora držati edine resnice in pravice, kakor je pokazal Sokrat v svojim zagovoru. Po pravici je rekel Dionysi Halikarnaški, Sokratova Apologija je izgled modrijanske zgovernosti, ona je tožba, zagovor, državnopravni — in umetni govor, prepletena z modroslovjem. (*Steinhart, Einl. Stallbaum, proleg. in Apol. in Gorgiam.*)

Platonova Apologija niso Sokratove besede, pač pa njegov smisel. Sokrat namreč se je zagovarjal pri sodnii sam, pa svoji navadi v prosti besedi; govornik Lysia mu je bil naredil umetni govor, skovan po vseh pravilih govorništva, on pa ga je zavergel, češ, njegovemu značaju se nepristje tako govoriti. Platon je posnel Sokratov izvirni govor in ga pre naredil tako, kakor so delali stari zgodovinarji (Herodot, Thukydid, Livi), ki so slišane ali pisane govore posneli, s pesniško prostostijo malo predrugačili, in olikalili, vendar tako, da je značaj govornika neoskrunjen se svetil; zapisali so tako, kakor bi bil uni svoje misli umetno izrekel. Tudi Platon je posnel Sokratov govor in vmes vpletel svoje misli o njem, kakoršen je bil v resnici skozi celo življenje; tu imamo Sokratov duh in Platonove misli strinjene v lepem vencu. S to Apologijo je Platon opravičel svojega učenika pri sorodnikih — če tudi morda ne prepričal — njemu pa in resnici postavil spomenek na veke. Platon je Sokrata popolnoma umel in dovel (drugače nego Ksenofont) in izrazil njegove smisli; posnel je celo njegovo delovanje v celotno sliko in pa delal v tem duhu naprej vse svoje življenje, in tako postavil filozofii temelj za vse prihodne čase.

Za tiste, kateri Apologije niso brali, naj zapišemo nekaj stavkov iz nje, iz kojih bodo lahko razvideli Sokratov značaj in doveli vrednost njegovega nauka. V razum odcepljenih stavkov moramo njim tudi opomniti, da govor ima tri dele, in sicer po razmeri gerskega sodništva; po teh oddelkih se ravna smisel izrekov. — a) Po atenski postavi govori zapervo tožnik, potljaj se zatoženec zagovarja — 1. del. b) Na to razsodijo sodniki (pri Sokratu jih je bilo 500): kriv ali nekriv. In sedaj se določi kazen. Ta pa je, ali že v postavi napovedana za dotični pregrešek, ali pa se mora še določiti (za Sokrata v postavi ni bilo paragrafa). V tem slučaju ima tožnik pravico, kazen nastaviti, zatoženec pa govoriti, je li zadovoljen ali ne — 2. del. c) Slovo od pravičnih in krivičnih sodnikov — 3. del.

28. B. Mož! ne govoriš prav, če meniš da mora človek pri delovanju ozir imeti na smert; marveč, kedar dela, mora edino na to gledati, dela li pravično ali krivično, dobro ali slabo. — (Primeri Kriton 49. B.) Naj ti ljudje priterdijo ali ne, naj imava preterpeti več ali manjše nezgode, kakor so te, vendar krivico delati je za krivičnika na vsaki način zlobno in sramotno. — C. Nihče ne sme niti krivice delati, niti krivice povračevati, naj si preterpi od ljudi kar koli.

Ibidem D. Kamor se je kdo postavil mislé da je dobro, ali postavljen bil od predstojnika, ondi mora stati, nevarnost preterpeti, neoziraje se niti na smert, niti na kaj družega, razun na sramotno (zlobno).

Ibidem E. Če sem stal, kamor so me postavili poveljniki, delal bi zlobno, akí bi zapustil stan (stališče), kamor me je postavil bog, da modrujem, izprašujem samega sebe in druge, ne bojé se smerti ali kaj družega.

29. B. V primeri s hudim, kar vem da je zlobno, ne bom se bal ali ogibal česar nevem če ni dobro.

Ibidem D. Atenjani! imam vas rad in ljubim, toda pokoren bom bolj bogu nego vam; dokler bom živ, ne bom jenjal modrovati, vas opominjati: Atenjan! za imetek, za slavo in za čast skerbiš; ali te ni sram, za razumnost, resnico in dušo, da bolja bila, pa ne skerbiš? — naj dražje stvari naj niže ceniš, naj slabéje pa više. To mi veleva bog, vedite dobro.

30. A. Hodim okoli in opominjam, nikarte za telo, niti za premoženje pred skerbeti tudi ne tako zelo, kakor za dušo, da bode dobra. Če s tem kvarim mladino — to bi bilo žalostno. Ali me izpustite ali ne, ne bom drugače delal, ko bi imel stokrat umreti.

Ibidem C—E., 31. A. B. Ako me obsodite, bodete sebi bolj škodovali, nego meni. — Jaz se zagovarjam ne za sebe, ampak za vas, da ne bi se pregrešili zoper dar božji; zakaj, ako mene obsodite, nebote lahko našli družega takega. — Mene je bog dal državi, da vas dramim in budim, kakor brenclj velikega pa lenega konja. — Morda se bote tegotili, in okoli sebe tolkli, kakor dremavec če ga kdo zbudi, in pa mene na smert obsodili, potem

celo življenje spali, ako vam bog družega ne pošlje. Da sem od boga poslan, lahko spoznate; zakaj, to ni po človeški, da že toliko let zanemarjam svoje domače reči, pa delam za vaš blagor, in sam živim v tolikajni revšini. Ko bi imel plačilo, imel bi razloga. Pa še sovražniki mi niso očitali, da bi plačilo jemal; moja revšina je dokaz, da resnico govorim.

31. D. Da se ne pečam z državnimi opravili, vzrok temu je, ker mi pride nekaj božjega — in to imam že iz otročjih let sem — neki glas mi pride, in kedar mi pride, odvrta me, ako bi imel kaj napačnega početi, priganja pa me nikdar ne; in prav ima. Vedite, ko bi se bil jaz pečal z državnimi opravili, že zdavno bi bil poginell, koristil pa niti vam niti sebi. Zakaj kdor hoče množici braniti, naj ne uganja krivice in nepostavnosti, ta mora biti prostak (privaten).

35. B. C. (Tistim, ki skušajo sodnike omečiti s prošnjami in solzami): Tega nesmemo niti mi delati, niti vi dopustiti ako storimo. — Ni pravično, sodnika prositi, marveč njega prepričati in dokazati mu. — Sodnik ni zato, da bi pravico komu prodajal za zahvalo, ampak za to da sodi. On je prise-gel, ne da bo ugodil, komur se bo njemu zdelo, marveč da bo sodil po postavah. — Ko bi jaz s prošanjem silil sodnike, učil bi, da ne verujem na bogove. —

39. B. Mene ste obsodili na smert, vas pa je resnica obsodila krivice in hudobije. Jaz sem zadovoljen s to obsodbo, kakor ste vi s svojo. Ni težko niti smrti, pač pa je težko uiti hudobii.

Ibidem C. Po moji smerti vas bo zadela večja kazen, nego je ta s kojo ste mene kaznovali. To ste storili, češ, da ne bo treba računa dajati od življenja. Toda temu nebo tako, ravno nasprotno vam pojde; imeli jih bote več ki vas bodo karali, in tem huje, kolikor so mlajši, te sem jaz zadrževal, ali vi niste vedeli.

Ibidem D. Če menite, da bote zadržavali ljudi od karanja, ker ne živite prav, s tem da jih morite, nemislite pravo. To zadržavanje ni lepo, ni pravo, ni mogoče, ampak to je pravo in lahko, če sami sebe popravite in zboljšate, da bote dobri, da vas grajati treba ne bo. —

40. A. Vas, kateri ste za mene glasovali (bilo 220), smem po pravici s o d n i k e imenovati. — Meni se je nekaj čudnega zgodilo. Navadni glas me je v prejšnem življenji vselaj vstavljal, sedaj pa mi božji glas nikjer ne nasprotuje niti ko sem davi šel z doma, niti ko pridem v sodnijo, niti v zagovarjanji, čeravno me pred včasi vstavil sredi govora. To mi je dokaz, da smert ni h u d o, da mi je ta dogodek na d o b r o; zakaj ni mogoče, da nebi me bil glas vstavil, ko bi ne bilo dobro.

Ibidem E. 41 C. Če je res, kar smo rekli, da smert je preselitev iz tega kraja v družega, ktera dobrota more biti večja? — Ljudje tamkaj so bolj srečni, kakor tukajšini v družih ozirih in pa ker so celi čas neumerjoči.

41. D. Tudi vi, sodniki! bodite dobrega upanja na smert, in pomislite na edino to resnico, da d o b r e g a človeka nemore zadeti h u d o (*κακόν* — *malum* — nesreča), niti v življenji niti po smerti, in da bogovi ne prezirajo naših zaved. Tudi meni se to ni pripetilo samo od sebe, marveč gotovo je, da je u m r e t i za mene bolje; zato me glas ni nikjer odvrtačal.

Jaz se mojim tožnikom in obsodnikom (teh ne zove „sodnike“) ne grozim, ali to je grajati, da so mi hoteli škodovati.

Ibidem E. (krivičnim sodnikom). Toliko prosim : Kedar odrastejo moji sinovi, strahujte jih, grajajte jih, ravno, kakor sem jaz vas grajal, ako bodo skerbeli za premoženje in druge stvari pred, nego za krepost ; in ako si mislijo, da so modri če niso, očitajte jim, kakor sem jest vam očital, da ne skerbijo, za kar bi morali, da si vmišlajo, kaj da so, ko niso nič vredni. Če bote to storili, dobroto bote delali meni in otrokom.

42. Pa — čas je, da idemo ; meni da umerjem, vam da živite. Kdo pojde na boljše osodo, to je neznano vsakterim razun bogu.

V Novomestu, junija meseca 1869.

P. Ladislav Hrovat.

Schul-Nachrichten.

I. Der Lehrkörper.

Name und Charakter der Lehrer	Im I. Semester		Im II. Semester		Wöchentl. Stunden- Zahl	I. S.	II. S.
	Lehr- gegenstand	Classe	Lehr- gegenstand	Classe			
P. Ignaz Staudacher, Prof. u. prov. Director.	Religion	V—VIII.	Religion	V—VIII.	9	9	
P. Bernard Vovk, emer. Director u. Prof.	Mathematik Physik	II. VI. VII. VIII. IV. VII. VIII.	Mathematik Physik	II. VI. VII. VIII. III. IV. VII. VIII.	19	21	
P. Rafael Klemenčič, Professor.	Geogr. und Geschichte Deutsch Phil. Propäd.	V. VI. VII. VIII. VIII. VII. VIII.	Geogr. und Geschichte Deutsch Phil. Propäd.	V. VI. VII. VIII. VIII. VII. VIII.	19	19	
P. Burkhard Schwinger, Professor.	Latein Deutsch	II. IV. IV.	Latein Deutsch	II. IV. IV.	17	17	
P. Regalat Stamcar, Professor.	Latein Deutsch Geogr. und Geschichte	III. III. II. IV.	Latein Deutsch Geogr. und Geschichte	III. III. II. IV.	15	15	
P. Ladislaus Hrovat, Professor.	Griechisch Latein Slovenisch	IV. VII. VIII. VIII. VIII.	Griechisch Latein Slovenisch	IV. VII. VIII. VIII. VIII.	20	20	
P. Gottfried Hlebec, suppl. Lehrer.	Latein Slovenisch	V. VII. III. IV. V.	Latein Slovenisch	V. VII. III. IV. V.	17	17	
P. Ehrenfried Zupet, suppl. Lehrer.	Latein Deutsch Mathematik Slovenisch	I. I. I. I. II.	Latein Deutsch Mathematik Slovenisch	I. I. I. I. II.	18	18	
P. Eugen Hegler, suppl. Lehrer.	Naturgesch. Geogr. und Geschichte Deutsch	I. II. III. V. VI. I. III. II.	Naturgesch. Geogr. und Geschichte Deutsch	I. II. V. VI. I. III. II.	19	17	
P. Pius Kopitar, suppl. Lehrer.	Religion Mathematik	I—IV. III. IV. V.	Religion Mathematik	I—IV. III. IV. V.	18	18	
P. Stanislaus Škrabee, suppl. Lehrer.	Griechisch Deutsch Slovenisch	III. V. VI. VII. VI. VII.	Griechisch Deutsch Slovenisch	III. V. VI. VII. VI. VII.	17	17	
P. Kallist Medič, suppl. Lehrer.	Griechisch Latein	V. VI. VI.	Griechisch Latein	V. VI. VI.	16	16	

Sämtliche Mitglieder des Lehrkörpers gehören der krainisch-croatischen Franziscaner-Ordensprovinz an.

II. Freie Lehrgegenstände.

Gesang. I. Abtheilung: Die Anfangsgründe aus dem Gesange 2 Stunden wöchentlich. **II. Abtheilung:** Tenoristen und Bassisten je eine Stunde, und ausserdem für den **Chor** noch eine Stunde wöchentlich. Musik ward durch 8 Stunden wöchentlich vorgenommen. Einige Schüler beteiligten sich mit Eifer und Freude daran. — *Sterger Stanislaus* und *Pučnik Michael* verdienen des Gesanges wegen öffentlich belobt zu werden.

III. Statistische Uebersicht der Schüler.

		Classe								Zusammen
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
Öffentliche Schüler	Es waren am Anfange des Schuljahres eingeschrieben	24	16	24	22	27	14	22	19	168
	Aus der vorhergehenden Classe traten ein	21	15	23	17	19	11	20	18	144
	Es wiederholten die Classe	2	1	1	2	2	1	—	—	9
	Von Aussen kamen hinzu	1	—	—	3	6	2	2	1	15
	Abgegangen während des Jahres	1	1	1	4	—	2	2	1	12
	Zugekommen während des Jahres	1	—	—	—	—	—	—	1	2
	Verblieben am Ende des Jahres	24	15	23	18	27	12	20	19	158
<i>Privatisten</i>	1	—	1	—	—	—	—	—	2	
<i>Darunter sind:</i>										
Nach der Verschiedenheit der Muttersprache	slovenisch	23	15	22	18	27	10	19	19	153
	croatisch	1	—	—	—	—	1	1	—	3
	deutsch	—	—	1	—	—	1	—	—	2
Das Schulgeld Zahlende à 6 fl. 30 kr. ö. W.	im I. Sem.	24	4	4	6	6	7	4	7	62
	im II. Sem.	7	3	8	6	10	6	5	8	53
Vom Schulgelde Befreite	im I. Sem.	—	11	19	12	21	6	16	12	97
	im II. Sem.	17	12	12	12	17	6	15	11	105
Die Aufn.-Taxe à fl. 2.10 ö. W. Zahlende		23	—	—	2	6	2	2	1	36
<i>Stipendisten</i>		—	1	4	2	3	3	2	3	18

Nach der Religion sind alle römisch-katholisch. — Betrag des Schulgeldes im I. Semester 396 fl. 90 kr., im II. Semester 346 fl. 50 kr. ö. W., mithin im Ganzen 743 fl. 40 kr. ö. W. — Betrag der Aufnahme taxen 75 fl. 60 kr. — Betrag der Stipendien 1691 fl. 94 kr. ö. W.

IV. Maturitäts-Prüfungen.

Die Maturitäts-Prüfung im Schuljahre 1868 fand unter der Leitung des hochwürdigen Herrn Schulrathes *Dr. Anton Jarz* am 28., 29. und 30. Juli statt. Das Ergebniss derselben ist aus dem folgenden Verzeichniss zu entnehmen.

Verzeichniss

der Schüler, die sich am Schlusse des Schuljahres 1868 der Maturitäts-Prüfung unterzogen:

Post.-Nr.	N a m e	Vaterland	Geburtsort	Alter	Note	Künftiger Beruf
1	<i>Bahovec Josef</i>	Krain	Žalina	22	reif mit Auszeich.	Philosophie
2	<i>Ferlin Ignaz</i>	dto.	Zagrac	24	reif	dto.
3	<i>Golja Ludvik</i>	dto.	Metlika	22	reif mit Auszeich.	dto.
4	<i>Gomilšek Josef</i>	dto.	Leskovec	22	reif	Theologie
5	<i>Griec Johann</i>	dto.	Ajdovca	21	reif	Medicin
6	<i>Hrovat Johann</i>	dto.	St. Lorenc	22	reif	Theologie
7	<i>Jeanetič Franz</i>	dto.	Terzič	19	reif mit Auszeich.	dto.
8	<i>Jančar Franz</i>	dto.	St. Cantian	22	reif	Jus
9	<i>Jevnikar Ignaz</i>	dto.	Žužemberk	20	reif	Theologie
10	<i>Kinski Johann</i>	dto.	Novomesto	21	reif mit Auszeich.	dto.
11	<i>Koprivec Anton</i>	dto.	Kopanj	22	reif	dto.
12	<i>Omejec Franz</i>	dto.	Ljubljana	22	reif	dto.
13	<i>Pajk Anton</i>	dto.	Višnagora	21	reif	dto.
14	<i>Pogačnik Josef</i>	dto.	Breznica	24	reif	dto.
15	<i>Rozina Josef</i>	dto.	Novomesto	21	reif	Jus
16	<i>v. Russ Edwin</i>	dto.	Moravče	20	reif	dto.
17	<i>Stepic Anton</i>	dto.	Trebno	23	unreif, auf ein Jahr verschoben	
18	<i>Zajec Anselm</i>	dto.	Soderšica	23	unreif, auf ein halbes Jahr verschoben	
19	<i>Krenn Rod. Ext.</i>	Steiermark	Fürstenfeld	21	unreif, auf ein halbes Jahr verschoben	
20	<i>Gorec Franz Ext.</i>	Krain	St. Veit	20	unreif, auf ein halbes Jahr verschoben	

Die schriftlichen Arbeiten der diesjährigen Maturitäts-Prüfung fanden vom 5. bis inclusive 8. Juli statt; die mündliche Maturitäts-Prüfung wird aber den 5., 6. und 7. August abgehalten werden.

V. Themen,

gegeben den Schülern des Obergymnasiums.

a) Deutsche.

VIII. Classe.

1. Freie Aufgabe. — 2. Beweise für die *Immaterialität* der menschlichen Seele. — 3. Beschreibung einer Feuersbrunst. — 4. Wesen, Licht- und Schattenseite der *scholastischen Methode*. — 5. Eintheilung der Staatsverfassung. — 6. Unter welchen Bedingungen verschafft die Lectüre den wahren Nutzen? — 7. Der Traum, psychologisch betrachtet. — 8. Einfluss der physischen Beschaffenheit Griechenlands auf die Cultur der Griechen. — 9. Welche Lehren kann man aus bösen Beispielen ziehen? — 10. Woran erkennt man den wahren Freund? — 11. Für die Maturitäts-Prüfung: „Einfluss des Studiums der Psychologie auf das menschliche Leben.“

VII. Classe.

1. Rudolfswert und die Umgegend; *Schilderung*. — 2. Bedenk' den Tod! *Erwägung*. — 3. Welche Vorzüge vor dem Süden gibt unseren Gegenden der Wechsel der Jahreszeiten? — 4. Betrachtung über die Schlüsselgewalt der katholischen Kirche. — 5. Ueber Wahrheit und Wahrscheinlichkeit, *Grund und Zweck* einer slovenischen Legende. — 6. Iphygenie; Erzählung nach Göthe's „*Iphygenie in Tauris*.“ — 7. Tag und Nacht; *Schilderung und Betrachtung*. — 8. Ueber den Wechsel von Glück und Unglück im menschlichen Leben; umschreibende Erläuterung des Gedichtes „*Der Wechsel*,“ von Voss. — 9. Von der Stirne heiss — Rinnen muss der Schweiß, — Soll das Werk den Meister loben; — 10. Doch der Segen kommt von Oben. (*Chrien*.)

VI. Classe.

1. Was macht den Menschen wahrhaft glücklich? — 2. Das Wunder aller Wunder — *das höchwürdigste Sakrament des Altars*.

— 3. Schilderung des jüngsten Gerichtes. — 4. Welche Einwirkung haben die verschiedenen Nahrungsmittel auf die geistige Entwicklung der Menschen? frei nach einem Aufsätze im slovenischen Lesebuche. — 5. Gut verloren — etwas verloren; Ehre verloren — viel verloren; Muth verloren — alles verloren. — 6. Das menschliche Leben; *Erläuterung der gleichnamigen Allegorie von Götz*. — 7. Jonas' Flucht und Rettung (der Seesturm anschaulich zu schildern). — 8. Die Vortrefflichkeit und Nothwendigkeit der elenden Studenten gründlich erwiesen: (nach dem Muster von *Liskovs „elenden Scribenten“*). — 9. Eine kleine Reisebeschreibung. — 10. Das Wesen und die unterschiedlichen Eigenthümlichkeiten der *Romanze* und *Ballade* als volksthümlicher Dichtungen; dargethan an den beiden Musterbeispielen „*das schiffende Brautpaar*“ und „*Eduard*.“

V. Classe.

1. Das Spiel. — 2. Eine Sage. — 3. Weihnachten. — 4. *a) Sammas* Befreiung (nach dem zweiten Gesange der *Messiade*); *b) Gedankengang* der Legende „*die Orgel*“, von *Herder*. — 5. Eigenschaften und Pflichten eines guten Studenten. — 6. Ein Märchen. — 7. *Mane-Thedel-Phares*; Erzählung nach *Dan. V.* — 8. Die Osterferien. — 9. Der Mai. — 10. Wie ich mein Leben einrichten und mein Vermögen anwenden würde, wenn ich ein reicher und unabhängiger Mann wäre?

b) Slovenske.

VIII. razred.

1. Nestor, glava 20 (prevod). — 2. Poezija žlahtilnica duši. — 3. O vseslovenskem jeziku: *a) je li mogoče?* *b) ali bi bilo dobro v jezikoznanskem oziru?* — 4. Sokrat vzor kreposti (po apologii in Kritonu). — 5. Ktere germanske pokrajine — in kedaj so dobile ime Deutschland? — 6. Kritičen popis Prešernove slovesnosti. — 7. Horacija Sat. I. 10. *a) ali ideja, b) ali prevod, c) ali obravnava na kaki stavek.* — 8. Nasledki Mahomedanstva za evropejsko kulturo in državne razmere. — 9. „*Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci*“ Hor. ad Pis. 343 (obrnjeno na pisateljje sploh). — 10. Karakteristika slovenščine od Krena do Vodnika. — 11. Sofoklejeve Elektre ideja. — 12. Zakaj je bilo Poljsko razdeljeno? — nasledki (iz zgodovine). — 13. Vzroki in

nasledki razdjanja Kartagine — primera s trojansko vojsko. — 14. *Vodnik, Kopitar, Ravnikar, Metelko*, štirje stebri slovenskega poslopja (po razlagi). — 15. Slovenske pisave: *Glagolica, Cirilica, Bohoričica, Metelčica, Gajšica* — začetek, osoda, veljava vsaktere (po razlagi). — 16. Naloga za maturo: „Korist staro-klasičnih jezikov za formalno omiko (za bistrenje uma in zavednost jezikoslovnih pravil).

VII. razred.

1. Upanje. — 2. Naj imenitnejše dogodbe iz mojega življenja; poskušnja s Cirilico. — 3. Osoda človeške družbe pred Kristusom; adventno premišljevanje. — 4. Učenec razlaga priprostemu kmetu v prijaznem pogovoru, kar mu je znanega o luni, njenih lastnostih, njenih spremembah in njenim vplivu na zemljo in njene prebivalce. — 5. Maček, ženin; bazen iz sr. nemščine po Strickerju (metrično). — 6. Zakaj nam je potrebno stare slovenščine se učiti? (s Cirilico). — 7. Divji lovec; pripovedka po Bürgerju. — 8. Kje bi si želel, da bi bil živel, ko bi ne živel ravno zdaj in tukaj? — 9. Molitva Jeremija preroka; staroslov. z novoslovenskim prevodom v Cirilici. — 10. Zgodovinska podlaga staročeske junaške pesmi „Jaroslav,“ v čem se ta pesem zлага z zgodovino, v čem ne, in kako so si ta nasprotja razlagati?

VI. razred.

1. „Kje dom je moj?“ — 2. Premišljevanje na vernih duš dan: poskušnja s Cirilico. — 3. Afrika, prevod iz lat. po Sallustiju. — 4. Razprava o merilu in rimah v slovenskem pesništvu narodnem in umetnem. — 5. Drsanje; prevod Klopstokove ode „*der Eislauf*“ (metrično). — 6. Ali je res grščina v gimnazijah nekoristen in škodljiv nauk? — 7. Prevod iz nemškega berila po lastnem izboru. — 8. Vijolica, lilija in roža. — 9. Seljanka, izvirna ali prevedena iz nemščine ali latinščine. — 10. „Jan za hrta dan,“ staročeska pripovedka po Šneidrovi baladi. — 11. „Plač Jeremija preroka“ 1., 1—9.; staroslov. z novosl. prevodom v Cirilici. — Razen teh so nekteri učenci tudi prostovoljno razne sestavke spisovali in učitelju v presodbo izročevali.

V. razred.

1. Slovo od doma o koncu šolskih počitnic in dijakov samogovor na poti v mesto, kamor se v šolo poda. — 2. Pravljica o

smerti in oboženju Romula (poleg Livija *lib. I. cap. 16*). — 3. O volitvi prijateljev v mlajših letih. — 4. Dijak svari svojega sodijaka igre s kartami, — mu dokazovaje nje škodljive nasledke. — 5. Kako se mora učenec obnašati, da bode starišem in učnikom ljub? — 6. Kaj napravi človeka veselega in srečnega? — 7. Katerere glavne okoljšine so Serviju Tuliju pripomogle se kraljevega vladarstva polastiti? (po Liviju). — 8. Zlati vek (poleg Ovida *Met. lib. I.*) — 9. Na kolikošno pripravo mora dijak pri čitanji Livija ozir imeti, da ima dober znanstven vspeh? — 10. Narodna pravljica al pripovedka (prosta vaja). — 11. Dokler imam repar svoj, vsaki mi pravi: bratec moj! (pomen pregovora). — 12. Meje vojvodstva kranjskega (po štatistiki). — 13. Igre starih Gerkov (razprava). — 14. Cir, Kambiz, Darij (po zgodovini). — 15. Korist zgodovine starega veka. — 16. Boj na Tičinu (po Liviju *lib. 21. cap. 39—48.*).

VI. Zuwachs an Lehrmitteln.

A. Lehrerbibliothek.

Aus der Dotation von 52 fl. 50 kr. ö. W. wurden angeschafft: Entstehungsweise der Homerischen Gedichte, von Nutzhorn. — Uebersicht über den Herodotischen Dialect, von Abicht. — Die lyrischen Versmasse des Horaz, von Hermann. — Attische Beredsamkeit von Gorgias bis Lysias, von Friedrich Blatt. — Album des classischen Alterthums, von Rheinhard. — Cantu, Weltgeschichte des Mittelalters, 4 Bände. — Geschichte der deutschen Literatur, 4. Band, von Heinrich Kurz. — Von Freunds Schülerbibliothek Livius und Ovid. — Das Leben der Griechen und Römer, von Guhl und Koner. — Ein Exemplar des ministeriellen Verordnungsblattes.

Vom *hohen k. k. Staatsministerium* wurde gnädigst verabfolgt: Die Zeitschrift für die österr. Gymnasien.

Von der *hohen k. k. Landesregierung*: Verordnungen für das Herzogthum Krain. — *Orlando furioso di Lodovico Ariosto, dal Dott. G. B. Bolza.*

Das *hohe Ministerium für Cultus und Unterricht* hat laut Erlasses vom 24. Mai 1869, Zahl 1815, durch die hohe Landesregierung 100 fl. zur Anschaffung von Wandkarten und der dazu erforderlichen Werke bewilliget, dafür wurden angeschafft:

Gallia, Athenæ et Roma vetus, von Rheinhard. — Wandkarte Europa, von Kozenn. — Historischer Atlas, von König. — Wandatlas, von Sprunner und Bretschneider. Hiezu die Geschichte von Cantu, das Alterthum.

An **Geschenken**: Lateinisch-deutsches Wörterbuch von Kotzurek; — *Caesar, commentarius de bello gallico*, ed. Walz; — *Caesar de bello civili*, ed. Walz; — *Cicero, Cato major seu de senectute — et Cicero, orationes selectae*; — *Cornelius Nepos, vitae excellentium imperatorum*; — *Livii Patavini historiarum libri*; — *Ovidii Nasonis opera*; — *Horatii Flacci opera*; — einige Briefe des M. Tullius Cicero. Alle diese Werke von der Buchhandlung Winiker in Brünn. — Anleitung zum Uebersetzen aus dem Deutschen ins Griechische, von Dr. V. H. Koch; von der Buchhandlung Westermann & Staeglich. — Neue Jahrbücher für Philologie und Pädagogik, von Dr. Alfred Fleckeisen und Dr. Hermann Masins; von der Buchhandlung Teubner in Leipzig. — *Liturgika, spisal Anton Lesar*; von der Buchhandlung Winiker in Brünn. — *Titus Livius, römische Geschichte*, übersetzt von Dr. Oertll; vom hochwürdigen P. Albert Pinter, Pfarr-Cooperator in Laibach. — Einige Bändchen von Shakespeare's Werken: Lebensbeschreibung berühmter brittischer Dichter und Prosaisten von Walter Scott; Ankündigung eines Universal- oder Welt-Alphabetes, vom Domcapitular und emer. k. k. Professor Poklukar; Platons Protagoras; *Phaedri Augusti Liberti fabulae*; Spanische Sprachlehre für Deutsche; Fauna der in Krain bekannten Säugethiere, Vögel und Fische, von Heinrich Freyer; vom hochwürdigen Herrn Johann Parapat, gewesenen Cooperator in Semič. — Vom hohen Landespräsidium einige Pflichtexemplare.

B. Schülerbibliothek.

Aus den Aufnahmestaxen wurde angeschafft: Die heil. Schrift des alten und neuen Testaments, von Gustav Doré, von der 15. bis zur 31. Lieferung. — *Slavjanski jug*, 2 Lieferungen. — *Drobtinice* von sechs Jahrgängen. — *Olikani Slovenec*, und dazu 24 andere slovenische Lesebücher. — Geschichte, von Bumüller. — *Sveti Oče Pij IX. zlatomašnik*. — Die gegenwärtige, Lage von J. Gaume. — Fabiala's Schwestern, die christlichen Heldinnen, von Wisemann. — Lehrbuch der Geschichte für die oberen Classen

der Gymnasien und zum Selbststudium, von Dinsch. — Geschichte der Griechen und Römer in Biographien, von Stoll.

An *Geschenken*: Lateinisch - deutsches Wörterbuch, von Kotzurek; *Caesar, commentarius de bello gallico*; *Caesar, de bello civili*; *Cicero, Cato major seu de senectute*; *Cicero, orationes selectae*; *Cornelius Nepos, vitae excellentium imperatorum*; *Livii Patavini historiarum libri*; *Ovidii Nasonis opera*; *Horatii Flacci opera*; einige Briefe des M. Tullius Cicero; von der Buchhandlung Winiker in Brünn. — Die ascetische Literatur, von Joh. Nep. Stöger; *Govori iz Rimskih Pisac*, von Franz Kurelac; *Razlaganje evangelija sv. Matevža, I. del*; Beschreibung der Grotte bei Adelsberg; neueste Darstellung der k. k. Ambraser Sammlung im Belvedere und des ethnographischen Cabinetes in der Johannis-Gasse in Wien, von A. F. Richter; *Novelle morali di Francesco Soave*; *Kratka povest od božje poti na sv. Gori*; Früchte des Geistes Jesu in zwei Jünglingen; vom hochwürdigen Herrn Joh. Parapat, gewesen Cooperator in Semič. — *Novus gradus ad Parnassum*: *Cornelii Schrevelii lexicon manuale graeco-latinum*; Schellers lateinisches Wörterbuch zum I. Theile der lateinischen Sprachlehre; *Exempla eloquentiae romanae*; *Cornelii Nep. vitae excellentium imperatorum*; Muster redender Künste aus römischen Classikern; Euripides Trägödien-Uebersetzungen; *C. Velleii Paterculi historiae rom. libri duo*; einfachere Darstellung der Conjugation des griechischen regulären Verbi; Maurus Schinnagels Aufgaben; stilistisches Elementarbuch; neue Originalien zur Declamation; praktische Uebungen zum Uebersetzen ins Italienische; Handbuch der französischen und deutschen Conversations Sprache, von Jakob Peer.

C. Physikalisches Cabinet.

Angeschafft wurde aus den von der hochlöbl. k. k. Landesregierung bewilligten 150 fl. ö. W. ein Inductionsapparat nach Ruhmkorff; aus dem Geschenke des hochwürdigen Herrn Canonicus Josef Žagar von 10 fl. ö. W. zwei Geisler'sche Röhren.

D. Naturhistorisches Cabinet.

Dieses erhielt einen Zuwachs von 12 Tafeln, auf welchen Moos- und andere Pflanzenbildungen des Meeres in Natura angeheftet sind, vom hochwürdigen Minoriten-Priester Pius Titius in

Pirano. — Acht Stück zoologischer Objecte. — Eine Käfersammlung von Edmund Leinmüller, Schüler der 6. Gymnasialclassen. — Angeschafft wurde aus der Dotation: Ein Dichroskop. — Ein Atlas der Naturgeschichte des Thierreiches, aus Breslau. — 12 Tafeln nach der Natur gezeichneter und lithographirter, essbarer und giftiger Schwämme in ihren wichtigsten Formen, von Anton Hartinger, angeordnet zum Schulgebrauche von M. A. Becker sammt dem dazu gehörigen, erklärenden deutschen Text von Dr. J. G. Bill. — Oesterreichs und Deutschlands wildwachsende oder in Gärten gezogene Giftpflanzen. — Nothwendiger Atlas zu Adolf Nitsche's Giftpflanzenbuch und Giftpflanzen. — Kalender in naturgetreuen Abbildungen, von Anton Hartinger, 14 Tafeln in Grossfolio mit dazu gehörigem, erklärenden deutschen Text von Dr. Nitsche.

Die Münzsammlung erhielt einen Zuwachs von 5 Stück Silbermünzen vom hochwürdigen Herrn Pfarrer Skrabec Andreas in Töpliz und 6 Stück vom Sterger Stanislaus, Schüler der 8. Gymnasialclassen.

VII. Gymnasial-Unterstützungsfond,

gegründet vom hochwürdigen Herrn *Bartholomäus Arco*, Ritter des Franz-Josef-Ordens, inful. Probst, Dechant und Stadtpfarrer, aus Anlass der erfreulichen Geburt des kaiserlichen Kronprinzen Rudolf.

Obschon der edle Gründer dieses wohlthätigen Fondes und der ergiebigste Beitragsleister desselben von dem Herrn über Leben und Tod im vergangenen Herbst in das bessere Jenseits abberufen wurde, so hat doch der Fond heuer einen bedeutenden Beitrag erhalten, und es wird die Erhaltung dieses wohlthätigen Fondes das schönste Monument des im Herrn entschlafenen edlen Gründers bleiben. Eingegangen sind in diesem Jahre 255 fl. 30 kr. ö. W. an Geschenken, und zwar: der hochwürdigen Herren Collegiat-Canonici *Žagar Josef*, *Wilfan Simon*, *Belin Anton*, *Prusnik Franz* und Capitel-Vicärs Herrn *Kunstel Franz*; der hochwürdigen Herren Pfarrer *Mejač Anton*, *Kraškovic Johann*, *Bačnik Johann*, *Martinc Kaspar*, *Graul Ignaz*, *Humar Georg*, *Orešnik Josef*, *Skala Jakob*, *Verščaj Johann*, *Turk Stefan*, *Jerin Ignaz*, *Gruden Jakob*, *Rome Josef*; der Herren: *Germ Carl*, Realitätenbesitzer; *Bervar Valentin*, k. k. Bezirksarzt; *Toussaint Ritter v. Fichtenau*, k. k. Post- und Bürger-

meister; *Ekel Josef*, k. k. Bezirkshauptmann; *Czernich Alois*, Kaufmann; *Napret Theodor*, k. k. Kreisgerichts-Präsident; *Raimund Zhuber Edl. v. Okrog*, k. k. Kreisgerichtsrath; *Sajz Heinrich*, k. k. Staatsanwalt; *Vojška Andreas*, k. k. Kreisgerichtsrath; *Ažman Johann*, k. k. Kreisgerichtsrath; *Skedelj Johann*, Hof- und Gerichts-Advocat; *Lehmann*, pens. k. k. Hauptmann; *Strucelj Georg*, Gerichtsauscultant; der *Laibacher Sparcasse* das grossmüthige Geschenk von 200 fl. — An Interessen von Obligationen 50 fl. 98 kr. ö. W. — Ausgegeben wurden für zwei 1860er Staatslose 206 fl.; an Porto-, Provision- und anderen Correspondenz-Auslagen 12 fl. 50 kr., an Unterstützung armer Studenten 87 fl. 78 kr. ö. W.

Es wurden während des Schuljahres 1869 einige arme Schüler im hiesigen Franciscaner-Convente und bei mehreren Privatfamilien in mehrfacher Beziehung unterstützt.

Der Berichtstatter fühlt sich verbunden, eine angenehme Pflicht zu erfüllen, wenn er im Namen der unterstützten Schüler allen Wohlthätern derselben den wärmsten Dank ausspricht und zugleich bittet, die edelmüthige Unterstützung den armen Schülern noch fernerhin angedeihen zu lassen, in der sichersten Hoffnung, dass sich die Schüler der empfangenen Wohlthaten durch gute sittliche Aufführung, durch regen Fleiss und guten wissenschaftlichen Fortgang würdig und dankbar beweisen werden.

VIII. Erlässe und Verordnungen der hohen vorgesetzten Behörden.

H. k. k. M. E. für Cultus und Unterricht vom 24. Juli 1868, Z. 6150, betreffend die Errichtung eines Vorbereitungs-Curses für jene Schüler, die den Anforderungen des Gymnasiums nicht entsprechen.

H. k. k. L. R. E. vom 18. October 1868, Nr. 7419, in Betreff der Reducirung einiger Studentenstiftungen.

H. k. k. L. R. E. vom 11. December 1868, Nr. 8426, in welchem dem Institutsinhaber Alois Waldherr das Oeffentlichkeitsrecht für dessen Privathauptschule ertheilt wird.

H. k. k. L. R. E. vom 10. Jänner 1869, Nr. 885, enthaltend die Durchführungsbestimmungen zum Wehrgesetze vom 5. December 1868.

H. k. k. L. R. E. vom 12. Februar 1869, Nr. 1096, in Betreff der Mitglieder der k. k. geographischen Gesellschaft in Wien.

H. k. k. L. R. E. vom 18. Februar 1869, Nr. 249, enthaltend die Anordnung in Betreff der Schulaufsicht.

H. k. k. M. E. für Cultus und Unterricht vom 13. März 1869, Z. 141, enthaltend die Ausgabe eines eigenen Verordnungsblattes.

H. k. k. L. R. E. vom 16. März 1869, Nr. 1976, in Betreff der Lehramts-Candidaten zur Ablegung der Prüfung für die ihnen bestimmten Lehrgegenstände.

H. k. k. M. E. für Cultus und Unterricht vom 9. März 1869, Z. 86, betreffend die Maturitäts-Prüfung der Ausländer.

H. k. k. L. R. E. vom 14. Mai 1869, Nr. 3388, enthaltend die Kundmachung in Betreff der weiteren Aufnahme Einjährig-Freiwilliger in das Heer.

Als zulässig zum Lehrgebrauche sind durch Erlässe des hohen k. k. Staatsministeriums folgende Bücher erklärt worden:

1. Deutsches Lesebuch für die erste und zweite Classe der Gymnasien, von Alois Neumann und Otto Gehlen, Wien 1868. — 2. Deutsches Lehr- und Lesebuch für Obergymnasien, von Alois Egger, I. Theil, Wien 1868. — 3. Deutsches Lesebuch für die unteren Classen der Gymnasien, 3. Band, von Dr. Markus Pfannerer, Prag 1866. — 4. Theoretisch-praktische Schulgrammatik der französischen Sprache für Gymnasien und höhere Bürgerschulen, von Dr. L. Süpffe, 2. vermehrte und verbesserte Auflage, Heidelberg 1866, von Julius Groos. — 5. Die fünfte vermehrte und verbesserte Auflage der illustrierten Naturgeschichte des Mineralreiches für die unteren Classen der Mittelschulen, von Pokorny, Prag 1867. — 6. Die sechste vermehrte und verbesserte Auflage der illustrierten Naturgeschichte des Pflanzenreiches für die unteren Classen der Mittelschulen, von Pokorny, Prag 1868. — 7. Die eilfte, wesentlich verbesserte und vermehrte Bearbeitung des Leitfadens für den geographischen Unterricht, von Ernst von Seidlitz, Breslau 1865. — 8. Koppe Carl, der erste Unterricht in der Naturlehre für mittlere Schulanstalten, 2. verbesserte Auflage, Essen 1867. — 9. Koppe Carl, Anfangsgründe der Physik für den Unterricht in den oberen Classen der Gymnasien und Realschulen, 9. verbesserte Auflage, Essen 1867. — 10. *Cvetnik slovenske slovesnosti*, I.—III. Heft, von

Anton Janežič, Klagenfurt 1868. — 11. Aufgaben zum Uebersetzen ins Lateinische zur Einübung der Syntax, von Leopold Vielhaber, 2. Heft. — Verbale Rection für die 4. Classe der Gymnasien, Wien 1868. — 12. Lateinische Elementar-Grammatik für die zwei untersten Gymnasial-Classen, von Maurus Schinnagel, 7. vermehrte und verbesserte Auflage, Wien 1869. — 13. Lehrbuch der empirischen Psychologie für den Gebrauch an höheren Lehranstalten und zum Selbstunterrichte, von Dr. Gustav Lindner, 2. Auflage, Wien. — 14. Materialien zum Uebersetzen aus dem Lateinischen ins Deutsche für die Quarta höherer Lehranstalten, von Dr. J. E. Ellendt, 3. Auflage vom Dr. Moriz Seyffert, Berlin 1867. — 15. Das Lehrbuch der Algebra zum Gebrauche für Oberrealschulen und Obergymnasien, 2. Auflage, Wien 1857, und das Lehrbuch der Geometrie für die oberen Classen der Mittelschulen, 2. Auflage, Wien 1868, vom Dr. Valentin Teirich. — 16. Die slovenische Ausgabe der österreichischen Reichs- und Landeskunde, welche nach der deutschen des Ludwig Ritter von Heufler M. Cigale verfasst hat. — 17. Die Arithmetik und Algebra, 7. verbesserte Auflage, Essen 1866; — die Planimetrie (Anfangsgründe der reinen Mathematik II. Theil), 9. verbesserte Auflage, Essen 1866; — die Stereometrie (Anfangsgründe der reinen Mathematik III. Theil), 7. verbesserte Auflage, Essen 1867; — die ebene Trigonometrie, 4. verbesserte Auflage, Essen 1866, von Carl Koppe für den Gebrauch an Mittelschulen.

IX. Zur Chronik des Gymnasiums.

Die h. k. k. Landesregierung hat mit Erlass vom 27. September 1868, Nr. 6714, die, in dem am 2. und 3. September abgehaltenen Ordensprovinz-Capitel, in Betreff des Gymnasial-Lehrkörpers getroffenen Veränderungen: dass Professor P. Gratian Ziegler aus Gesundheitsrücksichten in den Ruhestand versetzt, der suppl. Lehrer P. Engelbert Vovk wegen Kränklichkeit zeitlich quiescirt und der suppl. Lehrer Fr. Fortunat Vidic zur Fortsetzung der theologischen Studien nach Castagnavizza zurückberufen wurde, dagegen aber die PP. Theodosius Pristov, Ehrenfried Zupet, Eugen Hegler, Stanislaus Skrabec und Callist Medič als suppl. Lehrer zur Dienstverwendung zugewiesen worden sind, genehmigend aner-

kannt. Da aber P. Theodosius Pristov in Folge eines Blutsturzes erkrankte, wurde zur Completirung des Lehrkörpers von der hochw. Provinz-Vorsteherung P. Pius Kopitar als suppl. Lehrer geschickt, welche Anordnung die k. k. Landesregierung durch Erlass vom 19. October 1868, Z. 7282, genehmigte.

Am 1. October wurde das Schuljahr 1869 mit der Anrufung des heiligen Geistes eröffnet und den 2. nahm der Unterricht seinen Anfang.

Am 4. October war feierlicher Gottesdienst aus Anlass des Allerhöchsten Namensfestes Sr. Majestät des Kaisers Franz Josef I.

Mit h. k. k. Landesregierungs-Erlasse vom 15. November 1868, Nr. 7848, wird der erspriesslichen Wirksamkeit des Lehrkörpers im Jahre 1868 die verdiente Anerkennung ausgedrückt.

Vom 15. bis 22. December inspicierte der hochw. Herr Probst und k. k. Schulrath Dr. Anton Jarz die Lehranstalt.

Am 6. Februar 1869 wurde das erste Semester mit einer gesungenen heiligen Messe und Vertheilung der Zeugnisse geschlossen. Das zweite nahm den 12. seinen Anfang mit einer gesungenen heil. Messe.

Am 3. Juni beehrte Seine Durchlaucht der Fürst Carlos Auersperg die Anstalt mit seinem Besuche und besichtigte die Lehrmittelsammlungen.

Dem vormittägigen Unterrichte ging täglich das heil. Messopfer, das die Jugend mit Gesang begleitete, voraus. An Sonn- und Feiertagen wurde die Exhorte um halb 8 Uhr abgehalten. Die Kirchenlieder und lateinischen Messen, die recht gut aufgeführt und etliche auch mit Streichinstrumenten recht gut begleitet wurden, übte der Gymnasial-Professor und Organist P. Rafael Klemenčić mit der Gymnasial-Jugend ein.

Die heiligen Sakramente der Busse und des Altars empfangen die Schüler fünfmal: im Anfange, im December, im März, im Juni und am Schlusse des Schuljahres.

Die dreitägigen Exerccitien wurden den 9., 10. und 11. März in herkömmlicher Weise abgehalten.

Mit dem Lehrkörper wohnte die Gymnasial-Jugend den feierlichen Processionen an den Festtagen des heil. Marcus und des heil. Florian, an den Tagen der Bittwoche und an dem Frohnleichnamsfeste bei.

Vom 12. bis 24. Juli wurden die mündlichen und schriftlichen Versetzprüfungen abgehalten.

Am 31. Juli wurde das Schuljahr mit einem feierlichen Dankamte geschlossen, worauf im Gymnasial-Saale eine deutsche, slovenische und eine lateinische Rede, Gesang, Vertheilung der Prämien, Zeugnisse und Programme an die Schüler folgte.

Das künftige Schuljahr beginnt mit dem heiligen Geistamte am 1. October. Die Aufnahme in das Gymnasium findet den 28., 29. und 30. September statt. Die Schüler sind von den Eltern oder deren Stellvertreter vorzuführen und haben, wenn sie neu eintreten, den Taufschein und das letzte Studienzeugniß vorzuweisen und die Aufnahmstaxe von 2 fl. 10 kr. ö. W. für die Lehrmittel zu erlegen.

X. Namens - Verzeichniss

der Gymnasial-Schüler in alphabetischer Ordnung.

VIII. Classe.

Bartel Johann aus Mirnapeč, <i>I. Sem. R.</i>	Kristan Martin aus Stražiše.
Ferjančič Jakob aus Slap.	Leskovec Franz aus Unteridria.
Germ Franz aus Rudolfswert.	Linhart Hermann aus Losenstein- leiten in Oberösterreich.
Haderlap Philipp aus Eisenkappel in Kärnten.	Mikoli Franz aus Metlika.
Kaspret Anton aus Peilenstein in Steiermark.	Molek Martin aus Hine.
Kersnik Johann aus Rudolfswert.	Pučnik Michael aus Krainburg.
Komlanec Johann aus Bučka.	Škedelj Franz aus St. Michael bei Rudolfswert.
Korbič Anton aus Smladnik.	Sterger Stanislaus aus St. Bar- thelmä.
Koršič Michael aus Salkano bei Görz.	Stermolč Franz aus Zatičina.
	Vidič Theodor aus Rudolfswert.

VII. Classe.

Fabčič Anton aus St. Veit bei Ipava.	Gapp Johann v. Tammerburg aus Rudolfswert.
Fuchs Jakob aus Semič.	Gerzin Mathias aus Černomelj.

Ilec Johann Chrys. aus Ribnica.	Petrič Josef aus Semič.
Ilec Joh. Nep. aus Ribnica.	Pirec Georg aus Kropp.
Ipavec Theobald aus Rudolfswert.	Potočnik Benjamin aus Krainburg.
Jošt Josef aus Rudolfswert.	Šuffaj Daniel aus Žakanje in Croatien.
Kastelec Johann aus Metlika.	Trevec Franz aus St. Barthelmä.
Klein Johann aus St. Michael bei Rudolfswert.	Vodir Markus aus Breznica.
Ogrinec Josef aus Laibach.	Zhuber Emil Edl. v. Okrog aus Litija.
Omahen Gustav aus Zatičina.	
Pavlič Franz aus Blagovica.	

VI. Classe.

Černič Nikolaus aus Žakanje in Croatien.	<i>Pfeffrer Adolf</i> aus Mokronog.
Darovec Franz aus Ločna bei Rudolfswert.	Plantan Johann aus Gottschee.
Klemenčič Ignaz aus Trebno.	<i>Smola Albin</i> aus St. Michael bei Rudolfswert.
<i>Leinmüller Edmund</i> aus Zwettel in Niederösterreich.	Turek Franz aus Zagorje, <i>R.</i>
<i>Modic Mathias</i> aus Lašiče.	Voglar Andreas aus Naklo.
Močilnikar Josef aus Vače, <i>R.</i>	Zhuber Amon Edl. v. Okrog aus Laibach.

V. Classe.

Bartel Anton aus Mirnapeč.	Koncilija Franz aus Žužemberk, <i>R.</i>
Bartel Mathias aus Mirnapeč.	Kožar Anton aus St. Veit bei Zatičina.
Bedenek Jakob aus Cirklje bei Krainburg.	Kramar Johann aus Toplice bei Rudolfswert.
Bervar Johann aus Rudolfswert.	Kutnar Johann aus St. Veit bei Zatičina.
Borstnar Josef aus Mokronog.	Mešiček Franz aus Sauerbrunn in Steiermark.
Cerk Josef aus Barovnica.	Nadrah Johann aus Višnjagora.
Ferlič Josef aus Rudolfswert.	Omahen Franz aus Žužemberk.
Gigler Ignac aus Sevnica in Steiermark.	Pertnač Josef aus Reichenburg in Steiermark, <i>R.</i>
Hribar Johann aus Mannsburg, <i>I. Sem. R.</i>	
Košiček Johann aus Žužemberk.	

Rauber Franz aus Rudolfswert.	<i>Schweiger Franz</i> aus Černomelj.
Rohrman Adolf aus Bučka.	Travnar Josef aus Kolovrat.
Skušek Johann aus Rateče.	Zajec Franz aus Belacerkev.
Smolnikar Franz aus St. Martin
in Tuchein.	Ziegler Josef aus Rudolfswert.
Šekula Franz aus Rudolfswert.	

IV. Classe.

Grebeneč Otto aus Rudolfswert.	Rozina Hildebert aus Rudolfswert.
Jošt Ludwig aus Rateče.	<i>Samide Josef</i> aus Gottschee.
<i>Kovač Josef</i> aus Žužemberk.	Stanonik Georg aus Poljane bei
Bischoflack.
Kos Franz aus Ločna bei Ru-
dolfswert, R.	Wachsel Johann aus Leskovec.
Kump Josef aus Černomelj.	Vidič Anton aus Polica.
Lapajne August aus Rudolfswert.	Vidmar Mathias aus Mirna.
Lavtižar Michael aus Kronau.	<i>Vork Franz</i> aus St. Michael
bei Rudolfswert.
Nemanič Martin aus Metlika.	Zalokar Ferdinand aus Metlika.
Pož Karl aus Rateče	
Potočnik Otto aus Adelsberg.	

III. Classe.

Arkar Josef aus Žužemberk.	Rozina Josef aus Trebno.
Čerček Johann aus Žužemberk, R.	Seidel Ferdinand aus Rudolfs-
wert.
Černe Victor aus Gottschee.	Šetina Franz aus Mokronog.
Dular Franz aus Prečina.	Škrem Franz aus Metlika.
Frančič Michael aus Laibach.	Smerekar Ignaz aus St. Ruprecht.
Gornik Markus aus Metlika.	Stermole Franz aus St. Veit bei
Zatičina.
<i>Kastrevec Egid</i> aus Černomelj.	Sturm Johann aus Metlika.
Kastrevec Franz aus Černomelj.	Terdan Andreas aus Ribnica.
Orešnik Johann aus St. Cantian.	Vrezec Johann aus Leskovec.
Režek Georg aus Radovica.	Žagar Johann aus Trebelno.
Rohrman Josef aus Bučka.	Zaman Andreas aus St. Cantian.
Rohrman Rudolf aus Rudolfs-
wert.	

II. Classe.

Anžiček Ferdinand aus St. Ruprecht.	Meglič Josef aus St. Michael bei Rudolfswert.
Bučar Julius aus Rudolfswert.	Rozina Victor aus St. Michael bei Rudolfswert.
Ritter v. Fichtenau Toussaint aus Rudolfswert.	Samida Mathias aus Toplice.
Foršek Johann aus St. Michael bei Rudolfswert.	Smola Otto aus St. Michael bei Rudolfswert.
Gregorič Franz aus St. Barthelmä.	Starič Josef aus Trebno.
Gregorič Johann aus Rudolfswert.	Zajec Josef aus St. Veit bei Zatičina.
Jenič Alois aus Rudolfswert.	Zurec Franz aus St. Lorenz.
Malenšek Martin aus Semič.	

I. Classe.

Frankovič Heinrich aus Rudolfswert.	Perpar Franz aus Doberniče.
Judnič Jakob aus Semič.	Petrič Johann aus St. Michael bei Rudolfswert.
Kadunc Anton aus Žužemberk.	Plaskan Josef aus Frasslau in Steiermark, <i>R.</i>
Krevs Josef aus Mirnapeč.	Rizzoli Emil aus Rudolfswert.
Kristof Ernest aus Poljana.	Škerjanec Johann aus St. Veit bei Zatičina, <i>R.</i>
Kump Carl aus Metlika.	Skubic Anton aus Černomelj.
Kustrin Johann aus Rudolfswert.	Smidhen Rudolf aus Brod in Croatien, <i>R.</i>
Mejač Johann aus Motnik.	Stopar Anton aus St. Veit bei Zatičina, <i>R.</i>
Muren Johann aus Prečina.	Taboure Josef aus Triest.
Mušič August aus Obergurk.	Žura Johann aus Prečina.
Novak Josef aus St. Ruprecht.	
Novak Stanislav aus Boštanj.	
Oštir Michael aus Bregana.	
Pekolj Josef aus Doberniče.	

P. Ignaz Staudacher.

